

Försvarsmaktens fartygsunderhåll, m.m.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag till *lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.*

När det gäller *det framtida fartygsunderhållet* anser utskottet att det är viktigt att Sverige även i fortsättningen har tillgång till kompetens att producera och underhålla stridsfartyg anpassade till specifika svenska förhållanden. Det kvalificerade underhållet har betydelse för kompetensutveckling och förmåga till nyproduktion av kvalificerade stridsfartyg och ubåtar. Den fortsatta inriktningen bör sålunda vara att ansvaret för att genomföra det framtida kvalificerade marina fartygsunderhållet läggs på civil varvsindustri, för att dess kompetens skall kunna vidareutvecklas. Regeringens förslag bör således bifallas.

Den föreslagna inriktningen innebär att Muskö örlogsvarv, som i dag drivs av Försvarsmakten, då inte kan få en sådan beläggning att verksamheten även på sikt kan drivas rationellt grundad enbart på det marina fartygsunderhållet.

Det föreligger inte längre några principiella skäl mot att Muskövarvets verksamhet bedrivs av annan än staten. Det bör således prövas om verksamheten vid Muskö örlogsvarv kan överlåtas till civil industri. Om sådan överlåtelse inte är möjlig, bör i andra hand en annan verksamhetsform prövas, t.ex. ett aktiebolag helt eller delvis ägt av staten.

Genom att föra över varvsverksamheten vid Muskö örlogsvarv från Försvarsmakten till civil ägo skapas förutsättningar för att bredda basen för civilt underhåll och därmed möjligheterna att dels på ett rationellare sätt underhålla fartygsförbanden i Stockholmsområdet, dels bevara arbetstillfällena där.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Lagförslaget.....	5
Försvarmaktens framtida fartygsunderhåll.....	5
Behovet av totalförsvarspliktiga inom civilt försvar.....	9
Motionernas huvudsakliga innehåll.....	10
Utskottets överväganden	13
Lagförslaget.....	13
Försvarmaktens framtida fartygsunderhåll.....	13
Behovet av totalförsvarspliktiga för civilt försvar	16
Reservationer.....	17
1. Försvarmaktens framtida fartygsunderhåll (punkt 2) (m)	17
2. Behovet av totalförsvarspliktiga för civilt försvar (punkt 3) (m).....	18
Särskilt yttrande.....	19
Försvarmaktens framtida fartygsunderhåll (punkt 2) (kd)	19
Bilaga 1	
Förteckning över behandlade förslag.....	20
Propositionen.....	20
Följdmotioner	20
Bilaga 2	
Regeringens lagförslag	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Lagförslaget

Riksdagen bifaller regeringens förslag i proposition 2000/01:53 till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

2. Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll

Riksdagen godkänner regeringens förslag i proposition 2000/01:53 om inriktning av Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2000/01:Fö14 yrkande 1 och avslår motionerna 2000/01:Fö13, 2000/01: Fö14 (yrkandena 2 och 3), 2000/01:Fö15 och 2000/01:Fö16.

Reservation 1 (m)

3. Behovet av totalförsvarspliktiga för civilt försvar

Riksdagen avslår motion 2000/01:Fö12.

Reservation 2 (m)

Stockholm den 8 mars 2001

På försvarsutskottets vägnar

Henrik Landerholm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Landerholm (m), Tone Tingsgård (s), Christer Skoog (s), Karin Wegestål (s), Stig Sandström (v), Olle Lindström (m), Rolf Gunnarsson (m), Ola Rask (s), Håkan Juholt (s), Berit Jóhannesson (v), Margareta Viklund (kd), Erik Arthur Egervärn (c), Runar Patriksson (fp), Björn Leivik (m), Berndt Sköldestig (s) och Amanda Agestav (kd).

Redogörelse för ärendet och dess beredning

Bakgrund

Propositionen är i huvudsak en uppföljning av det beslut som riksdagen fattade våren 2000 (prop. 1999/2000:30 Det nya försvaret, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168 samt prop. 1999/2000:97 Vissa organisatoriska frågor inom Försvarmakten m.m., bet. 1999/2000:FöU7, rskr. 1999/2000:250, bet. 1999/2000:FöU8, rskr. 1999/2000:251).

Regeringen föreslog i propositionen Det nya försvaret att Civilbefälhavaren i Södra civilområdet, Civilbefälhavaren i Mellersta civilområdet och Civilbefälhavaren i Norra civilområdet skall läggas ned den 31 december 2000. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

I propositionen Det nya försvaret angav regeringen att inriktningen för Försvarmaktens fartygsunderhåll bör vara att ansvaret för att genomföra det framtida marina fartygsunderhållet läggs på civil varvsindustri. Regeringen framhöll dock att vissa frågeställningar först bör klaras ut. I samband med att propositionen beslutades gav regeringen Försvarmakten i uppdrag att, i samverkan med Försvarets materielverk, redovisa under vilka förutsättningar och till vilka kostnader civil varvsindustri kan svara för genomförandet av det marina fartygsunderhållet i anslutning till de föreslagna marina fartygsbaserna. Vidare ingick i uppdraget att redovisa hur de övriga verksamheter som i dag bedrivs inom och i anslutning till Musköanläggningen, t.ex. verkstads- och vapenfunktionerna samt reservdelsförråd och sjöbevakningscentral, påverkas om ansvaret för genomförandet av det marina fartygsunderhållet läggs på civil varvsindustri och om Ostkustens marinkommando läggs ned. Regeringen informerade också riksdagen om att regeringen vid behov avsåg återkomma till riksdagen i denna fråga. Försvarmakten redovisade resultatet av uppdraget den 1 mars 2000.

För att ytterligare belysa kopplingen mellan underhållsåtgärder och nyproduktion för Kockums AB uppdrog regeringen åt Försvarets materielverk att, i samråd med Försvarmakten, redovisa en bedömning av i vilken omfattning Försvarmaktens fartygsunderhåll inklusive halvtidsmoderniseringar bör genomföras av Kockums AB för att väsentlig kompetens avseende nyproduktion av fartyg och särskilda teknikområden skall kunna behållas och vidareutvecklas vid företaget. Därutöver ingick i uppdraget att, med beaktande av resultatet från redovisningen den 30 juni 2000, redovisa förslag till ett affärsmässigt genomförande av Försvarmaktens fartygsunderhåll. Försvarets materielverk redovisade resultaten av uppdragen den 28 juni respektive den 29 september 2000.

Regeringen har den 23 juni 1999 uppdragit till Överstyrelsen för civil beredskap att efter samråd med berörda myndigheter och Svenska kommunförbundet redovisa såväl det statliga som det kommunala behovet av totalför-

svarspliktiga inom det civila försvaret efter 2001. Uppdraget redovisades den 24 februari 2000 samt den 29 september 2000.

Förslagen i föreliggande proposition har beretts med berörda myndigheter.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Lagförslaget

Regeringens förslag

Regeringen förslår att lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. ändras för att återspegla den nya ledningsstrukturen för civilt försvar.

Skälen för regeringens förslag

Skälen för regeringens förslag är att regeringen i proposition 1999/2000:30 föreslog att Civilbefälhavaren i Södra civilområdet, Civilbefälhavaren i Mellersta civilområdet och Civilbefälhavaren i Norra civilområdet skall läggas ned den 31 december 2000. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). Mot bakgrund av detta bör en ändring ske i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. Ändringen innebär att civilbefälhavaren i 13 § tas bort. Regeringen får alltså överlåta på länsstyrelserna att fullgöra uppgifter som enligt 8 kap. regeringsformen ankommer på regeringen och att besluta att en lag i ett visst ämne skall börja tillämpas. Föreskrifter härom finns i förordningen (1988:1215) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll

Regeringens förslag

Regeringens förslag är att inriktningen av Försvarsmaktens fartygsunderhåll skall vara att verksamheten vid Muskö örlogsvarv överförs till i första hand civil industri och, om detta inte är möjligt, i andra hand till annan verksamhetsform.

Inriktningen skall vidare vara att Försvarsmaktens upphandling av marint fartygsunderhåll så långt möjligt skall ske på affärsmässiga grunder. Hänsyn skall därvid tas till behovet av att nyproduktionskompetens hos civil varvsindustri kan bibehållas och utvecklas samt av en rationell förbandsproduktion.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen framhöll i propositionen Det nya försvaret följande vad gäller Försvarsmaktens framtida behov av fartygsunderhåll.

Den framtida militära organisationen kommer från ungefär år 2004 att innehålla betydligt färre fartyg än i dag. Det innebär också att det totala underhållsbehovet liksom behovet av torrsättningsresurser för mer kvalificerat underhåll minskar. I dag bedrivs underhåll både vid Muskö örlogsvarv och vid Kockums AB i Karlskrona. För att få en rationell verksamhet framöver krävs dock att det marina fartygsunderhållet koncentreras. En viktig resurs i sammanhanget är kompetens för produktion av nya fartyg och fartygstyper. Denna produktionsresurs finns i dag vid Kockums AB i Karlskrona. Regeringen anser att det är av vikt att produktion och underhåll så långt möjligt hålls samman för att på bästa sätt utveckla dessa kompetenser. Inriktningen bör därför vara att ansvaret för att genomföra det framtida marina fartygsunderhållet läggs på civil varvsindustri. Vissa frågeställningar bör dock klaras ut. Den viktigaste frågan är hur nödvändiga resurser för underhåll kan säkerställas i anslutning till de framtida fartygsförbandens baseringar.

I propositionen Vissa organisatoriska frågor inom Försvarsmakten m.m. föreslog regeringen att en ny organisationsenhet skulle bildas för Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet vari bl.a. verksamheten vid Muskö örlogsvarv föreslogs inordnas. Försvarsutskottet framhöll dock att innan bindande beslut fattas av regeringen eller Försvarsmakten i fråga om Muskövarvets framtid borde regeringen återkomma till riksdagen i frågan.

Under den grundläggande utbildningen opererar förbanden en stor del av tiden kustnära för att personalen skall få kunskap om olika kustområden och lokala förhållanden. Under senare delen av utbildningen opererar stridsfartygen till havs, men i huvudsak i farvatten utanför sina hemmabaser. Sålunda sker huvuddelen av förbandsutbildningen i anslutning till förbandens baseringsområde.

Därmed kommer också de framtida huvudsakliga övningsområdena att förläggas till Stockholms- och Karlskronaområdena.

Deltagande i underhållsåtgärderna utgör en naturlig del i besättningens utbildning både under övningar till sjöss och under fartygens planerade underhåll vid varv.

Under *årsöversynen* genomförs även annan utbildning, ofta förlagd till andra fartyg i förbandet.

Vid *generalöversyn*, som genomförs ungefär vart sjätte år, avrustas fartygen och endast ett fåtal befäl deltar i underhållsåtgärderna som biträdande kontrollant för beställaren.

Den mest omfattande typen av fartygsunderhåll är den s.k. *halvtidsmoderniseringen*, vilken genomförs ca 12 år efter leverans. I praktiken utgör denna typ av underhåll en blandning av underhålls- och modifieringsåtgärder. Halvtidsmoderniseringen innebär att väsentliga delar på fartyget kan komma att bytas ut, ny utrustning kan monteras och ombyggnationer kan förekomma, allt beroende på graden av slitage och behovet av ny eller moderniserad utrustning. En halvtidsmodernisering innebär att fartyget är borta från utbildningsverksamheten i ett till två år.

I samma takt som antalet ytstridsfartyg och ubåtar minskar ökar betydelsen av att även minska den tid som fartygen måste tas ur förbandsproduktionen. Enligt regeringens bedömning har därmed tillgången till varvsresurser i när-

heten till fartygsbaserna, och då särskilt möjligheten till torrsättning av flera fartyg samtidigt, stor betydelse för Försvarsmaktens förmåga att bedriva sjöoperativ verksamhet i enlighet med statsmakternas beslut.

Den industri i Sverige som i dag har förmåga att vara leverantör till Försvarsmakten av kvalificerade ubåts- och ytstridsfartygssystem är Kockums AB. Kockums AB är ett helägt dotterbolag till tyska Howaldswerke-Deutsche Werft AG (HDW) och har sitt huvudkontor i Malmö. Där bedrivs även utveckling och projektledning av ubåtsprojekt. Vid företagets anläggningar i Karlskrona bedrivs utveckling av ytfartygsprojekt samt produktion för hela det örlogsmarina programmet, inkluderande nybyggnation, modifieringar och översyner. Kockums AB:s förmåga att agera som leverantör till Försvarsmakten av kvalificerade ubåts- och ytstridsfartygssystem ställer krav på kompetens inom bl.a. områdena projektering och systemintegration, konstruktion, produktion, driftsättning samt provning. Därutöver måste företaget även i framtiden kunna utveckla kompetens inom olika teknikområden.

Huvuddelen av Försvarsmaktens större ytstridsfartyg och samtliga ubåtar har levererats av Kockums AB. Även den nya korvettklassen (benämnd Visby), som kommer att utgöra en betydande del av Försvarsmaktens framtida sjöoperativa förmåga, levereras av Kockums AB. Företaget innehar därmed väsentlig kompetens vad gäller produktion av nya fartygstyper samt vidmakthållande och vidareutveckling av befintliga fartyg. Denna kompetens tillsammans med bl.a. Försvarsmaktens och Försvarets materielverks beställarkompetens har bidragit till att företaget i dag besitter unik förmåga att skapa tekniska lösningar anpassade till specifika svenska förhållanden.

Försvarets materielverk har i ärendet (Fö2000/1598/MIL) bedömt att generalöversyner, årsöversyner, avhjälpande underhåll och haveriåtgärder inte är av primär betydelse avseende kompetensöverföring till nyproduktion av fartyg och därmed sammanhängande särskilda teknikområden. De mer kvalificerade halvtidsmoderniseringarna av ubåtar och korvetter har däremot betydelse för kompetensöverföringen genom återföring av erfarenheter. Vidare menar Kockums att volymen underhållsåtgärder har betydelse för företagets förmåga att kunna behålla och vidareutveckla väsentlig kompetens och för företagets fortsatta förmåga att leverera kvalificerade fartyg till Försvarsmakten. I detta ligger att kompetenserna inom olika teknikområden måste ha en viss volym för att kunna vidareutvecklas. Försvarsmaktens beställning av fartygsunderhåll hos Kockums AB kan därutöver utgöra en referens vid export av bl.a. fartyg, genom att Kockums AB kan visa på Försvarsmaktens förtroende för företaget.

Regeringen anser att det även i fortsättningen är viktigt att Sverige har tillgång till kompetens att producera och underhålla stridsfartyg anpassade till specifika svenska förhållanden. Regeringens fortsatta inriktning är att ansvaret för att genomföra det framtida marina fartygsunderhållet läggs på civil varvsindustri för att dessa kompetenser fortsatt skall kunna vidareutvecklas. För att erfarenhetsöverföring från underhåll skall kunna bidra till bibehållandet av viktig kompetens krävs bl.a. fungerande system för dokumentation av

erfarenheter och kompetensöverföring inom industrin och system för uppföljning av kompetensutvecklingen inom Försvarets materielverk.

Försvarmaktens fartygsinnehav skall, enligt riksdagsbeslut, minska till cirka hälften vad avser de mer kvalificerade fartygstyperna, korvetter och ubåtar, fr.o.m. 2004. Målbilden som ligger till grund för detta beslut sträcker sig till ca 2010. Fokus för ett resonemang om upphandling av Försvarmaktens fartygsunderhåll bör därmed läggas på tidsperioden 2004–2010.

Försvarets materielverk har i en rapport den 28 september 2000 analyserat på vilka grunder Försvarmaktens fartygsunderhåll bör upphandlas. Myndigheten menar att det mer omfattande underhållet av ubåtar bör genomföras sammanhållet på grund av den komplexa ubåstekniken och med hänsyn till ubåtsäkerhetsfrågor. Detta skulle enligt myndighetens bedömning säkerställa specifika kompetenser för genomförande av ubåtsunderhåll. Därutöver anser Försvarets materielverk att en stor del av halvtidsmoderniseringarna och underhållet av mindre fartyg bör upphandlas i konkurrens.

Försvarets materielverk lyfter även upp frågan om att staten, för att säkerställa en kompetensprofil hos Kockums, bör teckna ett kompetensavtal med HDW/Kockums för att möjliggöra en genomlysning och anpassning av kompetensområden till aktuellt behov mellan Försvarets materielverk och företaget.

Offentlig upphandling skall enligt huvudregeln ske i konkurrens. Regeringen kan dock besluta om undantag från bestämmelserna i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling om det är nödvändigt med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen, t.ex. genom riktad upphandling. Regeringen anser att delar av upphandlingen av fartygsunderhåll har sådan effekt på de sjöoperativa förbandens behov av långsiktig materielförsörjning att riktad upphandling bör övervägas.

Under förutsättning av att riksdagen godkänner den av regeringen föreslagna inriktningen för hur det marina fartygsunderhållet bör upphandlas påverkas Försvarmaktens möjligheter att koncentrera fartygsunderhållet till Muskö örlogsvarv. Varvet, som i dag drivs av Försvarmakten, kan då inte få en sådan beläggning grundad enbart på det marina fartygsunderhållet att verksamheten även på sikt kan drivas rationellt.

I juni 1994 tillsatte regeringen en utredning för att närmare granska förutsättningarna för ett ändrat huvudmannaskap för Muskö örlogsvarv. Utredningen fann att Muskövarvets verksamhet inte lämpar sig för drift utanför försvarets ägo och att ett aktiebolag inte skulle ha möjlighet att operera på ett marknadsmässigt och företagsmässigt sätt med de stora begränsningar som skulle behöva gälla. Hösten 1995 behandlade riksdagen Muskö örlogsvarvs framtid (prop. 1995/96:11, bet. 1995/96:FöU2, rskr. 1995/96:105). Riksdagen beslutade att verksamheten vid varvet skall förbli under statligt huvudmannaskap och att inriktningen borde vara att inte bolagisera eller privatisera varvsverksamheten.

Under 1990-talet har en genomgripande förändring skett i vår omvärld, det säkerhetspolitiska läget har förändrats avsevärt och Försvarmakten har på-

börjat en omfattande omstrukturering. Mot den bakgrunden finner regeringen att det inte nu längre föreligger några principiella skäl mot att Muskövarvets verksamhet bedrivs av annan än staten. Regeringen anser därför att det bör prövas om verksamheten vid Muskö örlogsvarv kan överlåtas till civil industri. Om sådan överlåtelse inte är möjlig, bör i andra hand en annan verksamhetsform prövas. Vidare avser regeringen att pröva vilka åtgärder som behöver vidtas för att även civilt fartygsunderhåll skall kunna bedrivas vid Muskö örlogsvarv.

Behovet av totalförsvarspliktiga inom civilt försvar

Regeringens bedömning

Regeringens bedömning är att den säkerhetspolitiska utvecklingen medger att utbildningen av totalförsvarspliktiga beredskapsmän för det kommunala behovet kan upphöra fr.o.m. 2002. Inriktningen vad gäller utbildningsvolymen av övriga totalförsvarspliktiga med en längre grundutbildning än 60 dagar för det kommunala behovet bör i planeringen vara 700 och för det statliga behovet 520 utbildade. Det bör göras en översyn av behovet av totalförsvarspliktiga inom utbildningskategorierna.

Skälen för regeringens bedömning

Skälen för regeringens bedömning är att regeringen i 1996 års försvarsbeslut angav att det skulle ske en successiv utökning av antalet totalförsvarspliktiga under försvarsbeslutsperioden (prop. 1996/97:4). Utbildningen syftar dels till att stärka kommunernas krigsorganisation (beredskapsmän och räddningsmän, sanerare och ammunitionsröjare), dels till att stärka statliga myndigheters förmåga att hantera en krigssituation (flygplatsbrandmän, banverksreparatörer, linjereparatörer etc.). Inriktningen som angavs i försvarsbeslutet var att 5 000 totalförsvarspliktiga skulle ha utbildats för det civila försvarets behov vid utgången av försvarsbeslutsperioden. Regeringen menade dock att det fanns osäkerheter i planeringen då kommunernas planering för räddningstjänsten i krig inte var färdig och behovet av pliktpersonal därmed inte var känt. I anslutning till den säkerhetspolitiska kontrollstationen skulle enligt regeringen en förnyad bedömning göras av fördelningen av totalförsvarspliktiga för utbildning inom det civila respektive det militära försvaret.

I propositionen Förändrad omvärld – omdanat försvar (prop. 1998/99:74) ansåg regeringen att utbildningsvolymen vad gäller antalet totalförsvarspliktiga för det kommunala behovet borde minska från 3 000 till 1 500 totalförsvarspliktiga.

Regeringen uppdrog den 23 juni 1999 åt Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) att efter samråd med berörda myndigheter och Svenska kommunförbundet redovisa såväl det statliga som det kommunala behovet av totalförsvarspliktiga inom det civila försvaret efter 2001. Överstyrelsen föreslog i sin redovisning från den 24 februari 2000 att utbildningsvolymen av totalförsvarspliktiga kunde minska från 2 060 till 900. I en kompletterande redovis-

ning den 29 september 2000 föreslog ÖCB en något justerad utbildningsvolym – totalt 920 grundutbildade totalförsvarspliktiga per år. Bemanningsansvariga statliga myndigheter och Svenska kommunförbundet delar ÖCB:s bedömning. Statens räddningsverk anser däremot att utbildningsvolymen vad gäller räddningsmän, sanerare och ammunitionsröjare totalt borde öka från dagens utbildningsvolym om 700 totalförsvarspliktiga per år till ca 900.

Regeringen anser i likhet med ÖCB att en viss neddragning av utbildningsvolymen vad gäller totalförsvarspliktiga för det civila försvarets behov kan ske. Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen har behovet av att i nuläget utbilda totalförsvarspliktiga minskat, och regeringen bedömer att utbildningen kan anstå till de i propositionen Förändrad omvärld – omdanad försvar (prop. 1998/99:74) angivna anpassningsperioderna. Regeringen anser därför att antalet utbildade bör reduceras jämfört med dagens utbildningsvolym. Behovet kan preliminärt uppskattas till drygt 1 200 utbildade totalförsvarspliktiga fr.o.m. 2002 varav 700 för kommunala behov och 520 för statliga behov. Regeringen har den 16 november 2000 uppdragit åt ÖCB att redovisa konsekvenserna för den civila ekonomiska planeringsramen vid en neddragning av utbildningsvolymen till totalt 900 civilpliktiga. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2001.

Utbildningen av beredskapsmän skall enligt regeringen upphöra, men det skall finnas en fortsatt planering för hur utbildningen skall kunna återupptas i händelse av ett förändrat säkerhetspolitiskt läge. Vidare anser regeringen att utbildningen av banverksreparatörer kan upphöra och att utbildningen av ställverksreparatörer kan slås ihop med utbildningen till linjereparatörer. Regeringen anser att det bör ske en översyn av övriga utbildningskategorier för det civila försvarets behov.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen under 2001 i frågan om utbildningsvolymen för det civila försvarets behov för tiden efter 2002.

Motionernas huvudsakliga innehåll

Moderata samlingspartiet anser i Fö12 (m kommitté) att en allvarlig suboptimering har skett av de resurser som avdelas för försvarsansträngningarna. Det gäller bl.a. uppsättandet av s.k. civila beredskapsstyrkor. Förslaget var illa underbyggt när det först presenterades, och kritiserades enligt motionärerna hårt av riksdagen. Enligt Moderata samlingspartiet borde förslaget inför 1996 års försvarsbeslut om uppsättandet av civila beredskapsstyrkor avslagits av riksdagen. Enligt motionärerna bör därför riksdagen besluta att grundutbildningen av totalförsvarspliktiga till civila beredskapsstyrkor skall upphöra.

Moderata samlingspartiet framhåller i Fö13 (m kommitté) att propositionen innebär att regeringen begär ett fritt mandat för utformningen av fartygsunderhållet. Enligt Moderata samlingspartiet skall underhållet upphandlas i konkurrens. På sikt bör även fartygsunderhållet av icke specifik karaktär upp-

handlas i konkurrens, bl.a genom att fristående leverantörer anlitas för denna typ av verksamhet.

Underhållsåtgärder som följd av haverier och årsöversyner måste enligt motionärerna kunna genomföras vid de två marina baserna samt kunna organiseras även inom andra geografiska områden för att Försvarsmakten skall kunna bedriva sjöoperativ verksamhet i linje med statsmakternas beslut.

Skall Försvarsmakten ha tillgång till tillräckliga underhållsresurser måste Musköanläggningen helt eller delvis behållas med en ökad samverkan med det förbandsanknutna underhållet. Muskö örlogsvarv bör således tills vidare behållas i Försvarsmakten och på sikt överföras till Försvarsmaktens kommande gemensamma organisation för underhållstjänst och stödverksamhet. Muskö örlogsvarv bör därutöver utveckla förmåga att tillfälligt organisera underhållsproduktion inom andra geografiska områden än de marina huvudbaserna.

Propositionen bör därför avslås (förslag 1). Riksdagen bör i stället tillkännage för regeringen vad som anförts i motionen om organiserandet av fatygsunderhållet (förslag 2).

Kristdemokraterna konstaterar i Fö14 (kd kommitté) att det från år 2004 kommer att finnas betydligt färre fartyg än i dag. I praktiken rör det sig om nästan en halvering av antalet fartyg. Detta innebär att underhållsbehovet och behovet av torrsättningsresurser minskar.

Kristdemokraterna anser att propositionens förslag till inriktning av det framtida fartygsunderhållet bör ligga till grund för förhandlingar med civil industri. Behovet av underhållskapacitet direkt knuten till marinbaserna bör uppmärksammas. Därför måste Muskövarvet behållas (förslag 1).

Kristdemokraterna vill poängtera att det även i fortsättningen kommer att behövas resurser för årsöversyner, akut underhåll och haverier i både Stockholmsområdet och Karlskronaområdet. Något annat är inte rimligt ur service- och tillgänglighetssynpunkt. För att hålla de marina stridskrafterna i insatsorganisationen i tjänst i så hög grad som möjligt krävs goda och snabbt tillgängliga varvsresurser för att minska den tid som fartygen måste tas ur tjänst. Riksdagen bör tillkännage för regeringen att det är av vital betydelse att det finns underhållskapacitet i både Stockholm (Muskö) och Karlskrona (förslag 2).

När det gäller upphandlingen av det framtida fartygsunderhållet vill Kristdemokraterna framföra följande faktorer för att säkerställa den svenska marins framtida utvecklingsmöjligheter. Underhåll av kvalificerade stridskrafter bygger på långsiktighet. Ett industriavtal måste därför bl.a. innehålla långsiktiga försäkringar om nödvändig systemkännedom och funktionskompetens, krav i fred, kris- och krigssituationer, lokaliseringar, framtida bolagsförändringar så att inte Försvarsmaktens förutsättningar att bedriva sin verksamhet äventyras, vilket riksdagen bör ge regeringen till känna (förslag 3).

I motion Fö15 av *Berit Jóhannesson och Stig Sandström (båda v)* pekar motionärerna på att ubåtsunderhållet i sin helhet skall förläggas till Kockums AB.

Det innebär att konkurrensen inom området försvåras. Kockums AB – som är ett privat utlandsägt varv – skulle på Försvarmaktens bekostnad kunna få en monopolställning vad avser ubåtsunderhåll. Regeringen bör därför i den fortsatta handläggningen uppmärksamma den risk för monopolsituation som kan uppstå (förslag 1).

Om varvet säljs till en privat ägare är det viktigt att köparen garanterar ett långsiktigt ansvar. Motionärerna pekar på ett alternativ där varvet ombildas till ett statligt ägt aktieföretag fristående från Försvarmakten. Det är angeläget att söka civila beställare till varvet och bredda orderstocken för att bevara arbetstillfällena. Därför bör riksdagen tillkännage för regeringen att den utarbetar en strategi för att öka det civila innehållet i det nuvarande Muskövarvet (förslag 2).

I motion Fö16 anser *Marietta de Pourbaix-Lundin (m)* att propositionen inte är särskilt klart utformad och inte ger tydliga svar till den som verkligen önskar få besked om Muskövarvets framtid. Misstanken om att regeringen i en känslig dragkamp mellan två olika intressen och i sin egen beslutsvända väljer att låta privata aktörer få ta över så att regeringen ”slipper att hantera en het potatis” infinner sig.

Propositionen öppnar såväl möjligheter som osäkerheter för underhållsverksamheten vid Muskö örlogsvarv. Den frihet från statliga, för framtiden bindande, beslut som nu skapas kan i förlängningen leda till att Försvarmakten blir hänvisad till en monopolleverantör av kvalificerat fartygsunderhåll. En sådan situation kan vi inte rimligen medvetet försätta Försvarmakten i (förslag 1).

Motionären anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen nödvändigheten av att Muskö örlogsvarvs framtida verksamhet säkerställs (förslag 2).

Utskottets överväganden

Lagförslaget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla propositionens lagförslag.

Riksdagen har beslutat (bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) att Civilbefälhavaren i Södra civilområdet, Civilbefälhavaren i Mellersta civilområdet och Civilbefälhavaren i Norra civilområdet skall läggas ned den 31 december 2000. Mot bakgrund av detta bör en konsekvensändring ske i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. Ändringen innebär att civilbefälhavaren i 13 § tas bort.

Förslaget till lagändring är en ren följd av riksdagens beslut att Civilbefälhavarna skall läggas ned. Därför bör regeringens förslag bifallas av riksdagen.

Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag till framtida inriktning av fartygsunderhållet

Grunder

Hösten 1995 behandlade riksdagen Muskö örlogsvarvs framtid (prop. 1995/96:11, bet. 1995/96:FöU2, rskr. 1995/96:105). Riksdagen beslutade att verksamheten vid varvet skall förbli under statligt huvudmannaskap och att inriktningen borde vara att inte bolagisera eller privatisera varvsverksamheten.

Riksdagen har i mars år 2000 beslutat att Försvarsmaktens marinbaser skall förläggas till Haninge/Berga och Karlskrona med möjlighet till tillfällig basering i Göteborg (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168, prop. 1999/2000:97, bet. 1999/2000:FöU8, rskr. 1999/2000:251).

I proposition 1999/2000:97 Vissa organisatoriska frågor inom Försvarsmakten m.m. föreslog regeringen att en ny organisationsenhet skulle bildas för Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet vari bl.a. verksamheten vid Muskö örlogsvarv föreslogs inordnas. Försvarsutskottet framhöll i maj år 2000 i betänkande 1999/2000:FöU8 Logistik- och underhållstjänsten

dock att innan bindande beslut fattas av regeringen eller Försvarsmakten om Muskövarvets framtid, borde regeringen återkomma till riksdagen i frågan.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i Fö13 (m kommitté) att regeringens förslag avslås av riksdagen. Musköanläggningen bör helt eller delvis behållas med en ökad samverkan med det förbandsanknutna underhållet. Muskö örlogsvarv bör således tills vidare behållas i Försvarsmakten och på sikt överföras till Försvarsmaktens kommande gemensamma organisation för underhållstjänst och stödverksamhet.

Kristdemokraterna anser dock i Fö14 att propositionens förslag till inriktning av det framtida fartygsunderhållet bör ligga till grund för förhandlingar med civil varvsindustri. Motionärerna framhåller vidare ett antal olika faktorer som bör ingå i ett industriavtal så att inte förutsättningarna för Försvarsmaktens verksamhet äventyras. Vidare bör riksdagen tillkännage för regeringen betydelsen av underhållskapacitet i både Stockholm och Karlskrona.

I motion Fö15 pekar motionärerna på risken för den monopolställning som förslaget medför när det gäller Kockums AB:s underhåll av ubåtar.

Vidare anser motionärerna att regeringen bör utarbeta en strategi för att öka det civila innehållet i Muskövarvet.

Utskottets ställningstagande

Genom den förändring av det säkerhetspolitiska läget och Försvarsmaktens omfattande omstrukturering har förutsättningarna för den marina varvsverksamheten förändrats avsevärt. Utskottet konstaterar att den framtida militära organisationen kommer från ungefär år 2004 att innehålla betydligt färre fartyg än i dag. Antalet korvetter och ubåtar, de mest kvalificerade stridsfartygen, kommer att minska till cirka hälften jämfört med i dag.

Antalet fartyg och ubåtar som behöver kvalificerat underhåll reduceras avsevärt. Därmed minskar underhållsvolymen för de varv som underhåller Försvarsmaktens fartyg. Utskottet delar regeringens – och flera motionärers – uppfattning att det är angeläget att Försvarsmaktens fartyg kan underhållas i anslutning till basområdena i Stockholm och Karlskrona.

I dag bedrivs underhåll både vid Muskö örlogsvarv och vid Kockums AB i Karlskrona. Det är enligt utskottets mening inte rimligt att behålla nuvarande varvsstruktur m.m., med de relativt sett låga underhållsvolymer som långsiktigt kan förutses för Försvarsmaktens behov. För att få en rationell verksamhet framöver behöver det marina fartygsunderhållet koncentreras jämfört med i dag. För att det skall kunna ordnas på ett rationellt sätt behöver underhållsverksamheten vid de berörda varven struktureras om.

Regeringen redovisar att Försvarets materielverk har bedömt att generalöversyner, årsöversyner, avhjälpande underhåll och haveriåtgärder *inte* är av primär betydelse avseende kompetensöverföring till nyproduktion av fartyg och därmed sammanhängande särskilda teknikområden. De mer kvalificerade

halvtidsmoderniseringarna av ubåtar och korvetter har däremot betydelse för kompetensöverföringen genom återföring av erfarenheter.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det även i fortsättningen är viktigt att Sverige har tillgång till kompetens att producera och underhålla stridsfartyg anpassade till specifika svenska förhållanden. Utskottet bedömer i likhet med regeringen att *det kvalificerade underhållet* har betydelse för kompetensutveckling och förmåga till nyproduktion av kvalificerade stridsfartyg och ubåtar. Den fortsatta inriktningen bör sålunda vara att ansvaret för att genomföra det framtida marina fartygsunderhållet läggs på civil varvsindustri för att dess kompetens skall kunna vidareutvecklas. Regeringens förslag bör således bifallas.

Utskottet inser – i likhet med motionärerna i Fö15 (yrkande 1) och Fö16 (yrkande 1) – de nackdelar som kan uppstå för statens del i den monopolliknande situation som skulle kunna uppkomma. Utskottet förutsätter att regeringen och berörda myndigheter, i samband med upphandling av underhåll och produktion av fartyg, tillvaratar de möjligheter till insyn m.m. som motverkar sådan eventuella nackdelar. Därmed torde motionärernas förslag tillgodoses. Utskottet anser emellertid i motsats till vad som föreslås i Fö14 (yrkande 3) att riksdagen inte i detalj bör besluta om vad som bör ingå i kommande avtal. Utskottet vill i sammanhanget peka på att underhåll av kvalificerade stridskrafter bygger på långsiktighet, med långsiktiga försäkringar om nödvändig systemkännedom och funktionskompetens.

Det bör ankomma på regeringen att besluta om de närmare föreskrifter som bör gälla för kommande avtal.

Den föreslagna inriktningen för hur det marina fartygsunderhållet bör upphandlas påverkar Försvarmaktens möjligheter att koncentrera fartygsunderhållet till Muskö örlogsvarv. Varvet, som i dag drivs av Försvarmakten, kan då inte få en sådan beläggning, grundad enbart på det marina fartygsunderhållet, att verksamheten även på sikt kan drivas rationellt. Utskottet delar regeringens bedömning att det inte nu längre föreligger några principiella skäl mot att Muskövarvets verksamhet bedrivs av annan än staten. Det bör således prövas om verksamheten vid Muskö örlogsvarv kan överlåtas till civil industri. Om sådan överlåtelse inte är möjlig, bör i andra hand en annan verksamhetsform prövas, t.ex. ett aktiebolag helt eller delvis ägt av staten.

Genom att föra över varvsverksamheten vid Muskö örlogsvarv från Försvarmakten till civil ägo skapas förutsättningar för att bredda basen för civilt underhåll och därmed möjligheterna att dels på ett rationellare sätt underhålla fartygsförbanden i Stockholmsområdet, dels bevara arbetstillfällena där.

Därmed torde förslagen i Fö13 (yrkande 2), Fö14 (yrkande 2), Fö15 (yrkande 2) och Fö16 (yrkande 2) till stora delar tillgodoses. Något uttalande från riksdagens sida är därmed inte nödvändigt.

Behovet av totalförsvarspliktiga för civilt försvar

Utskottets förslag i korthet

Motion 2000/01:Fö12 bör avslås.

Regeringens bedömning

Regeringens bedömning är att den säkerhetspolitiska utvecklingen medger att utbildningen av totalförsvarspliktiga beredskapsmän för det kommunala behovet kan upphöra fr.o.m. 2002. Inriktningen vad gäller utbildningsvolymen av övriga totalförsvarspliktiga med en längre grundutbildning än 60 dagar för det kommunala behovet bör i planeringen vara 700 och för det statliga behovet 520 utbildade. Det bör göras en översyn av behovet av totalförsvarspliktiga inom utbildningskategorierna.

Motionen

Moderata samlingspartiet anser i Fö12 (m kommitté) att en allvarlig suboptimering har skett av de resurser som avdelas för försvarsanstängningarna. Det gäller bl.a. uppsättandet av s.k. civila beredskapsstyrkor. Förslaget var illa underbyggt när det först presenterades och kritiserades enligt motionärerna hårt av riksdagen. Enligt *Moderata samlingspartiet* borde förslaget inför 1996 års försvarsbeslut om uppsättandet av civila beredskapsstyrkor avslagits av riksdagen. Enligt motionärerna bör därför riksdagen besluta att grundutbildningen av totalförsvarspliktiga till civila beredskapsstyrkor skall upphöra.

Utskottets ställningstagande

Utbildningen av beredskapsmän – dvs. närmast den kategori som motionärerna avser – skall enligt regeringen upphöra. Därmed torde motionärernas förslag i allt väsentligt tillgodoses. Det skall dock finnas en fortsatt planering för hur utbildningen skall kunna återupptas i händelse av ett förändrat säkerhetspolitiskt läge. Vidare anser regeringen att utbildningen av banverksreparatörer kan upphöra och att utbildningen av ställverksreparatörer kan slås ihop med utbildningen till linjereparatörer. Regeringen anser att det bör ske en översyn av övriga utbildningskategorier för det civila försvarets behov.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen under 2001 i frågan om utbildningsvolymen för det civila försvarets behov för tiden efter 2002. Riksdagen får därmed ta ställning till utbildningsvolymerna i ett mer samlat sammanhang. Motion 2000/01:Fö12 bör därför avslås.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll (punkt 2) (m)

av Henrik Landerholm (m), Olle Lindström (m), Rolf Gunnarsson (m) och Björn Leivik (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Fö13 samt avslår proposition 2000/01:53 om inriktning av Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll samt motionerna 2000/01:Fö14, 2000/01:Fö15 och 2000/01:Fö16.

Ställningstagande

I grunden är det riksdagen och inte regeringen som skall besluta om den politiska och strategiska inriktning som skall ligga till grund för de krav som ställs på också fartygsförbanden avseende såväl utbildning som sjöoperativ verksamhet. Bifall till propositionen Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll innebär att riksdagen ger regeringen ett helt fritt mandat för utformningen av det framtida fartygsunderhållet.

Det finns i detta sammanhang en gräns som berör kärnverksamheten inom de tre fundamentala områden som staten vilar på: rättsväsen, polis och försvar. Det är enligt vår mening viktigt att denna gräns klarläggs så att det flexibla utnyttjandet av stridskrafterna innebär – snarare än totalförsvar mot totalt krig – en möjlighet till avvägningar mellan verkliga alternativ och större utrymme för politiska ställningstaganden. Det nya säkerhetspolitiska läget, med dagligt nyttjande av våra stridskrafter, kräver på sitt sätt både mer politisk ledning och mer av den politiska ledningen. Detta grundläggande ansvar måste riksdagen axla och därmed ange den inriktning som skall ligga till grund för utformningen av den sjöoperativa verksamheten.

Omstruktureringen av Försvarsmakten från ett mobiliserande försvar till ett insatsberett försvar, med krav på såväl nationella som internationella operationer, förändrar kraven på understödsresurserna. Det insatsberedda försvaret måste i stor utsträckning kunna förlita sig på egna underhållsresurser. Tillgängligheten på underhållsresurserna måste vara desamma som på fartygsförbanden och därmed väsentligt större än i det tidigare, mobiliserande försvaret. Hur detta skall säkerställas redovisas inte i propositionen.

Underhållsåtgärder för att Försvarsmakten skall kunna bedriva sjöoperativ verksamhet i enlighet med statsmakternas beslut måste kunna genomföras vid

de två marina baserna samt därutöver, om än i begränsad omfattning, kunna organiseras inom andra geografiska områden såväl nationellt som internationellt. Genom en samordning med det förbandsanknutna underhållet bidrar detta direkt till förbandens möjligheter att anpassa tillgängligheten till de krav som den politiska och strategiska inriktningen ställer på den sjöoperativa verksamheten. Resultatet av att propositionen bifalls av riksdagen kan bli att en tillfredsställande lösning uppnås men säkerställer inte detta, eftersom propositionen saknar tydlig inriktning vad gäller ovan nämnda avvägningar.

Alternativet att tills vidare bibehålla hela eller delar Muskö örlogsvarv kvar inom Försvarsmakten med förmåga till utveckling av kompetens, kvalitet och kapacitet att tillfälligt organisera underhållsproduktion inom andra geografiska områden än de marina huvudbaserna bör prövas. Särskilt i ljuset av den förestående övergången till en helt ny organisation för underhåll och stödverksamhet inom Försvarsmakten – FORGUS – ter sig detta som angeläget.

2. Behovet av totalförsvarspliktiga för civilt försvar (punkt 3) (m)

av Henrik Landerholm (m), Olle Lindström (m), Rolf Gunnarsson (m) och Björn Leivik (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Fö12.

Ställningstagande

När riksdagen i försvarsbeslutet 1996 införde en ny kategori totalförsvarspliktiga i form av korttidsutbildade civilpliktiga saknades grundläggande behovsanalys. De s.k. civila beredskapsmän som sedan dess utbildats – förment för kommunernas behov – har inte fyllt någon tillräckligt meningsfull och viktig uppgift i försvarsorganisationen för att motivera grundutbildning med plikt. Således har den hittills genomförda utbildningen varit ett kvalificerat slöseri med unga människors tid och med knappa försvarsresurser. Enligt vår mening bör riksdagen därför besluta att grundutbildning av totalförsvarspliktiga till civila beredskapsstyrkor skall upphöra redan under 2001.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll (punkt 2) (kd)

Margareta Viklund (kd) och Amanda Agestav (kd) anför:

Kristdemokraterna beklagar att regeringen i proposition 1999/2000:30 Det nya försvaret inte framlade de förslag och tankegångar som nu framförs i föreliggande proposition om den framtida varvsindustrin. För att kunna bedöma helheten är det nödvändigt att kunna se ett helhetsperspektiv och inte enbart de olika delarna.

Det förslag till inriktning av det framtida fartygsunderhållet, vilket anges i proposition 2000/01:53 Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll m.m. bör ligga till grund för förhandlingar med civil industri. I de sammanhangen måste dock beaktas behovet av underhållskapacitet direkt knutet till marinbaserna. Muskövarvet måste således bibehållas.

Musköanläggningen är marinens viktigaste basområde i Östersjön. Till ytan motsvarar anläggningen stadsdelen Gamla stan i Stockholm. Inne i berganläggningen finns tre dockor för större fartyg och ubåtar samt en slipanläggning för lyft av mindre fartyg upp till 450 ton. Verkstadsdriften, omfattande underhåll av fartyg och vapen, bedrivs av Muskö örlogsvarv.

Musköanläggningen utnyttjas i dag som ledningsplats för taktisk ledning av Sveriges marina förband. I fred bedrivs där radarövervakning dygnet runt av svenskt territorialhav. Ledningsorganisationen samverkar direkt med Kustbevakningen, sjöpolisen och Sjöfartsverket.

Vid Musköanläggningen finns varvsverksamhet med underhåll av mycket kvalificerad, högteknologisk materiel inom en mängd olika tekniska områden, förrådshållning samt ledningsplats för ledning av större delen av de marina förbanden. Muskövarvet är en nationell tillgång såväl i fredstid som i en eventuell krigssituation. Den unika anläggningen på Muskö måste därför bibehållas som en tillgång i händelse av ofärdstider.

Kristdemokraterna vill poängtera att det självfallet även i fortsättningen kommer att behövas resurser för årsöversyner, akut underhåll och vid haverier både i Stockholmsområdet och Karlskronaområdet. Något annat är inte rimligt ur service- och tillgänglighetssynpunkt. För att hålla de kvalificerade marina stridskrafterna i insatsorganisationen sjöoperativa i så hög grad som möjligt krävs goda och snabbt tillgängliga varvsresurser för att minska den tid som fartygen måste tas ur förbandsproduktionen. Kristdemokraterna anser därför att det är av vital betydelse för flottans framtid att det finns underhållskapacitet både i Stockholm (Muskö) och Karlskrona.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2000/01:53 Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll, m.m. föreslår regeringen

1. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.,
2. att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om inriktning av Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll.

Följdmotioner

I detta betänkande behandlar utskottet nedan uppräknade motioner i vilka föreslås att riksdagen fattar följande beslut.

2000/01:Fö12 av Henrik Landerholm m.fl. (m):

Riksdagen beslutar att grundutbildning av totalförsvarspliktiga till civila beredskapsstyrkor skall upphöra.

2000/01:Fö13 av Henrik Landerholm m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2000/01:53 Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll, m.m.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Försvarsmaktens framtida fartygsunderhåll.

2000/01:Fö14 av Åke Carnerö m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att propositionens förslag till inriktning av det framtida fartygsunderhållet bör ligga till grund för förhandlingar med civil varvsindustri.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är av vital betydelse för flottans framtid att det finns underhållskapacitet både på Muskö och i Karlskrona.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upphandlingen av det framtida marina fartygsunderhållet.

2000/01:Fö15 av Berit Jóhannesson och Stig Sandström (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen, i sin fortsatta handläggning av det framtida fartygsunderhållet, bör uppmärk-

samma den risk för monopolsituation som kan föreligga vad gäller ubåtsunderhållet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall utarbeta en strategi för Muskös framtid vad gäller en ökning av det civila innehållet i verksamheten med syftet att bevara arbetstillfällena.

2000/01:Fö16 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att statsmakterna inte medverkar till en monopolsituation vad avser fartygsunderhåll.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av att Muskö örlogsvarvs framtida verksamhet säkerställs.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.

Häri genom föreskrivs att 13 § lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

För fall då riket är i krig och förbindelsen mellan en del av riket och riksstyrelsen inte alls eller endast med avsevärda svårigheter kan upprätthållas eller omedelbara åtgärder annars måste vidtas får regeringen överlåta åt *civilbefälhavaren eller* länsstyrelsen att inom sitt område fullgöra de uppgifter, som enligt 8 kap. regeringsformen ankommer på regeringen, och besluta att en lag i visst ämne skall börja tillämpas.

För fall då riket är i krig och förbindelsen mellan en del av riket och riksstyrelsen inte alls eller endast med avsevärda svårigheter kan upprätthållas eller omedelbara åtgärder annars måste vidtas får regeringen överlåta åt länsstyrelsen att inom sitt område fullgöra de uppgifter, som enligt 8 kap. regeringsformen ankommer på regeringen, och besluta att en lag i visst ämne skall börja tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.